

Asia: VN/8292/2021

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISTÄ: Lainsäädäntö (mm. työturvallisuuslaki) vaatii työpaikoille henkilöstölle pätevyysvaatimukset, koulutusta, perehdytystä, ylläpitokoulutusta, turvatunteja ym. Mutta ajokorttiryhmän 1 kuljettajilta vaaditaan vain erityisen pieni koulutus, josta suurimman osan voi toteuttaa ammattitaidon kotiopettaja, jonka osaamista ei yhteiskunta edes kontrolloi. Lisäksi hän opettaa jarruttomalla ja jopa tunnuksettomalla ajoneuvolla liikenteessä, missä liikkuu vauvoista senioreihin , yksityisautoilijoista ammattikuljettajiin. Liikenneympäristö, joka on kaikkien vapaasti käytettävissä, edellyttää ehdottomasti kunnollista perehdyttämistä. Huomoiden myös eri ikäisten ihmisten erilaiset riskit. 15 vuotias ja B-luokassa 17 vuotias ei ole vielä kypsä itsenäiseen liikkumiseen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla yleisessä liikenteessä vain muutaman tunnin perehdytyksen jälkeen. Vieläpä keli- ja ympäristöolosuhteissa missä tahansa.

Vertailun vuoksi ammattikuljettaja suorittaa päästäkseen edes ammattiin 20 kertaisen määrän koulutusta ja niihin liittyviä kokeita kuin 17 vuotias saadakseen B luokan ajo-oikeuden. Lisäksi ammattikuljettajilla on ylläpitokoulutus, 35 h joka viides vuosi työpaikan muiden koulutusten lisäksi.

Nyt jo näkyy mm. C1 opetuksessa, että kun perusopetus ei ole suoritettu riittävän huolella - on vain ajeltu tuntimääriä - joudutaan opettamaan perusasioita. Huoleni kasvaa suureksi, kun nämä kotiopetusoppilaat tulevat suorittamaan vieläkin raskaampia ajo-oikeuksia ajokorttiryhmässä 2.

Lausuntoni ehdotettuihin pykälämuutoksiin:

5 §. 17 vuotiaiden ikäpoikkeusluvasta voidaan luopua kokonaan. Siinä iässä ja tosin myös osin 18 vuotiaissa on erityisen suuri riski aiheuttaa / olla osallisena onnettomuudessa. Menemisen halu,

näyttämisen halu kavereille ja itselle on huomattavasti suurempi kuin kyky ymmärtää ja varoa riskejä. Tähän aiemmin onnistuttiin puuttumaan ajokorttikoulutuksen vaiheistamisella: perusvaiheella, harjoitteluvaiheella sekä syventävällä vaiheella. Riskialtista aikaa on saatu koulutuksen kautta putoamaan kuudesta vuodesta kolmeen vuoteen ajokortin suorittamisen jälkeen.

Jos vanhempien luvalla 17 vuotias voisi suorittaa ikäpoikkeusajo-oikeuden, sen kaikki vanhemmat lupaa kyllä. Se ei muuttaisi tätä nyt jo osittain isoksi ongelmaksi kasvanutta uutta liikenteen riskitekijää kuin ehkä pahempaan suuntaan. Joka viikko julkisuudessa on kerrottu nuoren kuljettajan vakavasta onnettomuudesta.

Mutta työpaikoilla tapahtuvista huomattavasti harvemmin.

35 § Ajokorttiryhmässä 1: AM, T, A, B ensimmäistä ajo-oikeutta suorittavan EAS koulutus tulisi muuttaa 10 oppituntiin. Siinä olisi liikenteen perusasioiden osuus, liikennesääntöjen osuus sekä asenteisiin vaikuttamisosuus. Riskien tunnistamiskoulutuksen teoriaosuus B-ajokorttiluokassa olisi edelleen lisäksi 4 oppituntia. Liikenteessä ajamisen ammattiopetuksen (autokoulussa) johdolla tulisi olla minimissään em. ajokorttiluokissa teoriaopetus sekä 3 h (AM-luokka), 8 h (A-luokat) sekä (B 12 + 4 RTK ajotuntia). Tämä määrä olisi minimi. Siitä asiakas voi itse valita lisää ajoharjoitusta tai suorittaa lisää kokeen suorittaneen kotiopettajan opastuksella.

Paras vaihtoehto olisi siirtyä takaisin monivaiheeseen opetukseen. Norjassa siitä on saatu erittäin hyviä kokemuksia.

37 §. Uuden kuljettajan ajokieltokoulutus. Miksi koulutusta annetaan jälkikäteen, ei etukäteen. Kun on syyllistynyt tekoon, josta poliisi peruuttaa ajo-oikeuden, on teko ollut törkeä. Muita ja itseään vaarantava. Tämä on väärä paikka korjata asenteita. Tämä on jo pedagogisesti väärin päin. Se on ns. "yritys - erehdys" oppimista, mikä on pedagogisesti alinta kastia. Ehdotan koko koulutuksen poistamista. Ja siirtämistä pääpainoa etukäteen annettavaan opetukseen.

38 § Aloittamisikä 17 vuoteen. Tiiviimpi koulutus parantaa asioiden sisäistämistä.

44 §. Opetuslupa B ajokorttiluokassa tulisi säätää enintään vuodeksi, jotta oppimisprosessi on tiiviimpi. Meille autokouluihin tullut opetuslupaoppilaita RTK opetukseen, jotka ovat viimeksi saaneet kotiopettajalta opetusta 5 kuukautta sitten. Ei ole tapahtunut asioiden sisäistämistä riittävästi, joudutaan joko keskeyttämään opetus ja aloittamaan perusasioista, jotka pitäisi jo olla selvillä ja osata.

Opetuslupaopettajan tulisi suorittaa teoriakoe, joka olisi vaativampi kuin oppilalla. Hän joka opettaa ihmistä moottoriajoneuvon kuljettajaksi, on todella osattava liikennesäännöt, liikennejärjestelmä, ajoneuvotekniikka, turvalaitetekniikka ym. lisättynä vielä uuden TLL:n säädösten osaaminen. On käsittämätöntä, ettei yhteiskunta lainsäädännöllä kontrolloi, kuka opettaa. Työelämässä säädellään hyvinkin tarkasti.

Opetuslupa-ajoneuvon jarrupoljin ja muut varusteet tulee hyväksyttää muutokatsastuksessa. Aivan liian usein ajokokeita on jouduttu keskeyttämään, kun jarrupoljin ei toimi. Tämä on tärkeä muun liikenteen turvallisuudelle sekä opetettavan ja opettajan turvallisuudelle. Ammattimaisessa ajo-opetuksessa olemme vuosikymmenet huomanneet, että oppilaalla pitää olla riittävän laaja tietopohja, perusautonkäsittely pitää osata hyvin ja vasta sitten voi omaksua liikenteessä liikkumisen asioita. Kun havainnointia opettaa, ehtii oppilas toimia. Joskus tilanne tulee niin nopeasti, ettei ehdi sanoilla opettaa. Silloin kunnollinen jarrupoljin astuu erityisen tärkeään rooliin.

Opetuslupa on opettajan teoriakokeen ja ajoneuvon katsastuksen jälkeen kirjattava opettajan nimi ja opetusajoneuvon rekisterinumero.

Harmaa talous opetuslupatoiminnassa: Opetuslupa tulee myöntää vain yhdelle henkilölle. Harmaa talous pääsi valtaan kuljettajaopetuslalla 1.7.2018. Jota ei aiemmin ollut juuri lainkaan. Olen Verohallinnon harmaan talouden yksikköön toimittanut epäilykseni erilaisine lukuineen opetuslupatoiminnan harmaasta taloudesta. Nyt opetusluvalla voi opettaa 3 vierasta henkilöä. Tämä on poistettava. Urheiluseurojen huoltajia, Tori.fi:stä, paikkakuntien facebook sivuilta on löytynyt "opettajia", jotka markkinoivat opetustaan: "Minulla vielä 2 opetuslupaa jäljellä - hinta xxx". Traficom on yhdellä lauseella kieltänyt harmaan talouden olemassa olon, vaikka me nähdään sitä jatkuvasti. Tämä ei lisää luottamusta Traficomiin viranomaisena.

61 § Ehdotetaan poistettavaksi kokonaan, jos myös Suomi poistaa 17 v ikäpoikkeuslupamahdollisuuden.

88 § Lisäys: Myös opetuslupaopettajan tulee täyttää nuo vaatimukset. Miksi ainoastaan valtion kustantaman koulutetun liikenneopettajan.

Moilanen Jukka
Pirkanmaan Liikenneopisto Oy - Liikenneopettaja,
ammattipäteyyskouluttaja, vaarallisten aineiden turvallisuusneuvonantaja